

Постнекласичні виміри індивідуальності та здоров'я людини

В доповіді визначається, що однієї із сучасних завдань психології є відбиття різноманіття способів відстоювання своєї індивідуальності, визнання незрівнянності кожного зі способів відстоювання своєї індивідуальності. Показано, що пошуки себе та відстоювання своєї індивідуальності потребує не тільки орієнтацію на зовнішні соціальні норми, а лей на внутрішні ресурси та можливості.

Обґрунтовується ідея, що з гносеологічної точки зору індивідуальність як психологічний феномен більш продуктивно вивчати з позицій діатропічної пізнавальної моделі, що зосереджує увагу на загальних властивостях розмаїтості, незалежно від природи елементів. З цих позицій, індивідуальність, скоріше, не є простою впорядкованістю різних характеристик: індивідних, особистісних, субектдіяльнісних, та необов'язкова цілісна система.

Запропоновані основні критерії існування індивідуальності як динамічного явища, а саме критерій соціальної ефективності, часовий критерій, критерій множинності, критерій цілісності.

Показано, що для розуміння індивідуальності важливе значення мають внутрішній зміст та зовнішня результативність, особистісний смисл та соціальне значення. Стан здоров'я людини це одна зі складових індивідуальності, тому виходячи з цього можна припустити, що здоров'я людини виступає в якості одного зі життєвих смислів та водночас показником її можливості відповідати зовнішнім критеріям, що пов'язані з результативністю та

ефективністю. Саме збалансованість внутрішньої саморегуляції та зовнішнього впливу може забезпечувати продуктивний стан здоров'я.

За часовим параметром для індивідуальності є характерним, з одного боку, генетична обумовленість проявів індивідуальності у часі, а, з другого, принципова мінливість індивідуальності у часі. Це визначає що людина може мати проблеми зі здоров'ям, які вона наслідує від батьків, але з другого боку – людина може сформувати свій стиль життя, якій враховує особливості стану здоров'я та дозволяє людині відстоювати свою індивідуальність та змінювати навколишнє середовище. Прикладом може бути так звана інклюзивна освіта, що активно розвивається останні роки.

За критерієм множинності для індивідуальності є характерним невизначеність та множинність проявів індивідуальності, що робить малопродуктивними сучасних новітніх медичних технологій на основі типових проявів типових захворювань, які сформовані на основі класичних наукових принципів стандартів здоров'я.

За критерієм цілісності індивідуальність проявляється через неавтономність проявів індивідуальності та їхню залежність один від одного, та через унікальність та неповторність кожного з них, тому сучасні технології підтримки здоров'я стають все більш трансдисциплінарними та потребують консолідації різних спеціалістів іноді фізиків, хіміків, інженерів, психологів медиків тощо.

За критерієм соціальних ефектів для індивідуальності характерним є її зв'язок з конкретною ситуацією, зокрема історичною, а також принципова неадитивність проявів індивідуальності, тобто індивідуальність не є простою сумою будь-яких характеристик. Історичні виміри щодо оцінки стану здоров'я знаходять своє відображення у розбіжностях уявлень про показники здоров'я у різних

поколінь. Прикладом може бути мода на контроль ваги тіла та худобу.

Доведено, що індивідуальність є не тільки системою якостей потенціалу та особливостей тенденцій їхнього використання. Це "сад", "ярмарок" різноманіття відкликів на запити життєвих ситуацій та спроб проявити себе в цих ситуаціях. Особливі можливості для прояву індивідуальності людини надають саме трансформаційні процеси, коли змінюються вектор розвитку суспільства та зростає роль конструктивної діяльності людей. Саме в такі часи виникає необхідність у переосмисленні багатьох феноменів та підходів.

Класичний підхід до проблем здоров'я був зорієнтований на типові прояви та типові технології його підтримки. З боку психології ключовим поняттям виступало поняття "особистість", яку формує суспільство виходячи з суспільних традицій та інновацій. Алей з розвитком громадянського суспільства особливу актуальність набуває відстоювання людиною своєї індивідуальності. У зв'язку з цим все більш уваги звертається на нетипове, унікальне, одиничне. Саме багатомірність уявлень про здоров'я породжує необхідність розробки них підходів до його забезпечення.